UCHWAŁA NR LXXVI.539.2024
RADY POWIATU W PILE

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pilskim na lata 2024 – 2026

w sprawie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pilskim na lata 2024 – 2026

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pilskim na lata 2024 – 2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Pile.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady

Kazimierz Wasiak

Załącznik
do uchwały Nr LXXVI.539.2024
Rady Powiatu w Pile
z dnia 29 lutego 2024 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PILSKIM NA LATA 2024-2026

PIŁA 2024

Spis treści

1.Wstęp – str. 2.

2. Zadania własne powiatu z zakresu pieczy zastępczej – str. 3

3.Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie Pilskim w latach 2021-2023 - str. 5

3.1. Charakterystyka systemu wspierania rodziny – str. 5.

3.2.Charakterystyka systemu pieczy zastępczej – str. 6.

3.3. Charakterystyka pieczy zastępczej w powiecie pilskim w latach 2021-2023 - str. 8.

4. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej - str. 18.

5. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 – str. 20.

6. Limit planowanych nowych rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026 – str. 23.

7. Realizatorzy i beneficjenci Programu - str. 23.

8. Źródła finansowania Programu – str. 24.

9. Monitoring i ewaluacja Programu – str. 25.

10. Podsumowanie – str. 26.

1. Wstęp

Najważniejszym miejscem dla rozwoju i wychowania dziecka jest rodzina. Rodzice mają obowiązek dbać o jego rozwój fizyczny i duchowy, zapewniać odpowiednie warunki życia oraz umożliwiać wszechstronny rozwój osobowości. Władza rodzicielska powinna być używana z myślą o dobru dziecka. Jeśli rodzice napotykają trudności w spełnianiu swoich obowiązków, powinni otrzymać pomoc i wsparcie ze strony państwa. Celem tej pomocy jest przywrócenie rodzinie zdolności do właściwego opiekuńczo-wychowawczego funkcjonowania. Jeśli mimo udzielonej pomocy rodzice nie są w stanie należycie wykonywać swoich obowiązków, dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej.

Głównym celem pieczy zastępczej jest zapewnienie dziecku tymczasowej opieki i wychowania. Umieszczenie dziecka poza rodziną naturalną jest ostatecznością i stosowane jest tylko w przypadku zagrożenia dobra dziecka. Dziecko przebywa w pieczy zastępczej do momentu, gdy warunki umożliwiające jego powrót do rodziny zostaną spełnione, albo gdy znajdzie ono nowy dom w rodzinie adopcyjnej. Dla dobra dziecka może być konieczne pozostawienie go w długoterminowym środowisku zastępczym do czasu, gdy będzie ono gotowe do samodzielnego życia. W każdym przypadku, umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno uwzględniać jego prawa do opieki i wychowania w warunkach zbliżonych do rodzinnych, o ile jest to zgodne z jego dobrem. Pieczę zastępczą realizuje się w celu przygotowania dziecka do samodzielnego, godnego życia, umożliwienia mu pokonywania trudności, budowania relacji z rodziną i rówieśnikami, rozwijania umiejętności społecznych oraz spełniania jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych**.**

Zagadnienie pieczy zastępczej uregulowane jest w sposób kompleksowy w jednym akcie prawnym – ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426, z późn. zm.). Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Niniejszy program został opracowany na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, która nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Realizacja zadań związanych ze wsparciem i rozwojem pieczy zastępczej jest oparta w szczególności na:

1. Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. Ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
4. Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej,
5. Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej,
6. Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 października 2023 r. w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych.

2. Zadania własne powiatu z zakresu pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej. Działania określone w ustawie mają na celu wspieranie dzieci i rodzin, które potrzebują szczególnej opieki, pomocy i wsparcia. Obowiązek tej pomocy został rozłożony pomiędzy samorządy gminne, powiatowe, wojewódzkie oraz organy administracji rządowej. Samorządy gminne mają przypisane zadania związane z pracą z rodzinami naturalnymi. Do zadań organów wojewódzkich należy między innymi organizacja i prowadzenie ośrodków adopcyjnych oraz regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych. W zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy m.in.:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,

2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych,

3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,

4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,

5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,

6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,

7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa,

8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,

9) finansowanie m.in. - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu, - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo- -wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy m.in.: realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu o którym mowa w art. 187a ust 1

finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy oraz innych zadań określonych w art. 181.

3. Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie pilskim w latach 2021-2023.

3.1. Charakterystyka systemu wspierania rodziny

Głównym narzędziem systemu wsparcia dla rodzin jest praca z rodziną biologiczną. Jej rola jest kluczowa od chwili pierwszych trudności, z jakimi boryka się rodzina, a szczególnie w przypadku poważnych kryzysów zagrażających dobru dziecka. Praca z rodziną ma na celu umożliwienie jej właściwego funkcjonowania, tak aby zapewnić bezpieczeństwo dzieci. Praca z rodziną realizowana jest głównie poprzez usługi asystenta rodziny, a wsparcie w opiece i wychowaniu dzieci może być świadczone za pośrednictwem placówek wsparcia dziennego oraz poprzez wsparcie ze strony innych rodzin. Asystent rodziny odgrywa istotną rolę w systemie wsparcia rodzin. Może być przydzielony rodzinie, która doświadcza trudności opiekuńczo-wychowawczych, na wniosek pracownika socjalnego lub na decyzję sądu rodzinnego. Placówki wsparcia dziennego są istotne zwłaszcza dla rodzin wychowujących dzieci w wieku szkolnym, zwłaszcza gdy napotykają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zapewniają one pomoc w organizowaniu czasu wolnego dzieci, radzeniu sobie z trudnościami szkolnymi czy zaburzeniami zachowania. Ważne jest, aby ten rodzaj wsparcia był dostępny nie tylko dla dzieci skierowanych przez instytucje pomocy społecznej, ale również dla tych, których rodzice czy opiekunowie samodzielnie szukają wsparcia. Rodziny wspierające to kolejne narzędzie pomocy dla rodzin doświadczających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wspierające rodziny to zazwyczaj otoczenie bezpośrednie dziecka, na przykład sąsiedzi. Służą one wsparciem w codziennych obowiązkach, prowadzeniu domu oraz pomagają w kształtowaniu i pełnieniu podstawowych ról społecznych.

3.2. Charakterystyka systemu pieczy zastępczej

Ponad działaniami prewencyjnymi, mającymi na celu stworzenie odpowiednich warunków życia dla dziecka w jego rodzinie, obszar wsparcia dla rodzin obejmuje również rozwój różnych form tymczasowej opieki nad dzieckiem. Zaleca się, by piecza zastępcza była tylko tymczasowym rozwiązaniem i tam, gdzie to możliwe, dążyła do reintegracji dziecka

z jego rodziną. Niemniej jednak, istnieją sytuacje, gdy dobro dziecka wymaga kontynuowania tej formy opieki aż do osiągnięcia pełnoletniości. Na podstawie postanowienia sądu dziecko może zostać umieszczone w jednej z dwóch form pieczy zastępczej:

1) rodzinnej,

2) instytucjonalnej.

Rodzinna piecza zastępcza

Formy rodzicielskiej pieczy zastępczej obejmują zarówno rodziny zastępcze, jak i domy dziecka prowadzone przez rodziny. Te struktury zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, dbając o jego godność oraz poczucie własnej wartości. Zapewniają edukację, rozwijają zainteresowania, dostarczają opieki zdrowotnej i spełniają różnorodne potrzeby dziecka - emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne. Ponadto chronią dziecko przed ingerencją w prywatne życie i umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi ważnymi osobami, chyba że sąd zdecyduje inaczej ze względu na dobro dziecka. Osoby sprawujące opiekę nad dzieckiem w rodzinie zastępczej lub w rodzinnych domach dziecka mają obowiązek i prawo opiekować się dzieckiem, kształtować jego wychowanie oraz reprezentować je, szczególnie w kwestiach związanych z uzyskiwaniem świadczeń na pokrycie jego potrzeb. Pozostałe obowiązki i prawa związane z rodzicielską władzą należą do biologicznych rodziców dziecka. Objęcie dziecka którąkolwiek z form pieczy zastępczej odbywa się na okres ograniczony do osiągnięcia przez nie pełnoletniości. Osoba dorosła może w warunkach określonych w ustawie przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej – nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Dziecko umieszcza się w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny biologicznej, a zatem do czasu przezwyciężenia trudności, które stanowiły przyczynę umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Jeżeli powrót dziecka do rodziny naturalnej nie jest możliwy, po 18 miesiącach od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, Organizator rodzinnej pieczy zastępczej kieruje wniosek do sądu rodzinnego w celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z przepisami ustawy placówki opiekuńczo-wychowawcze zobowiązane są zapewnić dzieciom całodobową opiekę i wychowanie. Celem działania instytucjonalnej pieczy zastępczej jest jak najlepsze zabezpieczenie dobra dziecka w sytuacji, gdy nie może być

ono umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Ustawa wyraźnie ogranicza rolę instytucji w opiece nad małoletnimi pozbawionymi opieki rodziców biologicznych − przez wskazanie terminów etapowego zmniejszania liczby wychowanków placówek i podwyższania granicy wieku dla dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, tak by samorządy terytorialne mogły się do nich odpowiednio organizacyjnie i finansowo przygotować. Przepisy ustawy wprowadziły znaczne ograniczenie roli placówek opiekuńczo-wychowawczych w opiece nad dzieckiem − przez regulacje pozwalające na umieszczanie w nich wyłącznie dzieci powyżej 10 roku życia.

Sytuacja osób pełnoletnich opuszczających pieczę zastępczą

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną przysługuje pomoc na usamodzielnienie. W ustawie wyróżniono następujące formy pomocy dla osób pełnoletnich opuszczających pieczę zastępczą:

1. pomoc na:

- kontynuowanie nauki,

- usamodzielnienie,

- zagospodarowanie;

2. pomoc w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,

- zatrudnienia;

3. pomoc prawna i psychologiczna. Pomoc ta może mieć charakter pieniężny (przyznanie świadczenia pieniężnego) lub niepieniężny (pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie, w tym również w formie rzeczowej, pomoc prawna i psychologiczna). Dodatkowo formą pomocy dla osób usamodzielnianych zapewnianą przez powiat jest udzielanie wsparcia w procesie usamodzielnienia.

3.3. Charakterystyka pieczy zastępczej w powiecie pilskim w latach 2021-2023

Na terenie powiatu pilskiego organizatorem pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, na podstawie Zarządzenia nr 46/2011 Starosty Pilskiego z dnia 26 września 2011 r. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia

funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;

- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego; Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.: - udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, - przygotowanie planu pomocy dziecku (we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny), - zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej, - udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, - przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest zatrudniany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile wspiera funkcjonowanie rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu pilskiego. Charakterystykę rodzin zastępczych w powiecie pilskim przedstawiają poniższe dane.

Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających

Tabela nr 1 Liczba wszystkich rodzin zastępczych oraz liczbę dzieci w nich przebywających z którymi współpracował Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w latach 2021-2023.

Rodzaj rodziny zastępczej	Rok 2021 (stan na 31.12.)		Rok 2022 (stan na 31.12.)		Rok 2023 (stan na 31.12.)	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Spokrewniona	98	131	102	135	108	142
niezawodowa	48	76	49	79	59	84
zawodowa	9	31	10	41	11	56
Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	3	15	3	21	3	16
Rodzinny Dom Dziecka	1	8	1	9	1	11
Ogółem:	**159**	**261**	**165**	**285**	**182**	**309**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z zasobów PCPR w Pile

Jak wynika z analizy danych w okresie 2021-2023 następuje wzrost liczby rodzin zastępczych oraz liczby dzieci w nich przebywających.

- W roku 2022 nastąpił 3,7 **% wzrost** liczby rodzin zastępczych w stosunku do roku 2021.
- W roku 2023 nastąpił 10 **% wzrost** liczby rodzin zastępczych w stosunku do roku 2022.

Liczba rodzin zastępczych w gminach powiatu pilskiego

Tabela nr 2 Liczba wszystkich rodzin zastępczych podziale na poszczególne gminy z którymi współpracował Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w 2023 roku.

Gmina	Rok 2023 (stan na 31.12)					
	Spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	Zawodowe (pogotowie)	RDD	Suma:
Piła	57	27	4	2	0	90
Łobżenica	7	6	0	0	0	13
Wyrzysk	15	6	0	0	0	21
Wysoka	9	2	0	0	1	12
Kaczory	7	7	1	1	0	16
Szydłowo	4	6	2	0	0	12
Miasteczko Krajeńskie	1	2	0	0	0	3
Białośliwie	4	1	2	0	0	7
Ujście	4	2	1	0	0	7
Plecemin* (powiat złotowski)	0	0	1	0	0	1
Ogółem w roku:	**108**	**59**	**11**	**3**	**1**	**182**

**Na podstawie porozumienia zawartego między Powiatem Pilskim a Powiatem Złotowskim*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z zasobów PCPR w Pile

Analizując powyższe dane, na terenie powiatu pilskiego najwięcej rodzin zastępczych w 2023 mieszkało w gminie Pile, kolejno w gminie Wyrzysk, następnie w gminie Szydłowo. Najmniej rodzin zastępczych w powiecie pilskim w 2023 roku funkcjonowało na terenie gminy Miasteczko Krajeńskie.

Liczba nowoutworzonych rodzin zastępczych:

Tabela nr 3 Liczba nowopowstałych rodzin zastępczych w latach 2021 – 2023.

Nowopowstałe rodziny zastępcze. Typ rodziny:	**Rok 2021 (stan na 31.12.)**	**Rok 2022 (stan na 31.12.)**	**Rok 2023 (stan na 31.12.)**
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
spokrewniona	27	19	19
niezawodowa	8	12	25
zawodowa	2	1	1
Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0
Rodzinny Dom Dziecka	0	0	0
Ogółem w roku:	**37**	**32**	**45**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z zasobów PCPR w Pile

Z analizy przedstawionych danych wynika, że w przeciągu ostatnich 3 lat najwięcej rodzin zastępczych spokrewnionych powstało w 2021 roku. Najwięcej rodzin zastępczych niezawodowych powstało w 2023 roku – łącznie 25. W roku 2021 powstały 2 rodziny zastępcze zawodowe, a w roku 2022 i 2023 powstało po jednej na rok rodzinie zastępczej zawodowej.

Podsumowując, w analizowanym okresie najwięcej rodzin zastępczych powstało w 2023 roku, a najmniej w roku 2022.

Tabela nr 4 Liczba dzieci, które zostały umieszczone w rodzinach zastępczych po raz pierwszy w latach 2021 – 2023.

Rodzaj rodziny zastępczej:	**Rok 2021 (stan na 31.12.)**	**Rok 2022 (stan na 31.12.)**	**Rok 2023 (stan na 31.12.)**
	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci
spokrewniona	28	29	24
niezawodowa	8	9	19
zawodowa	6	16	10
Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	20	22	9
Rodzinny Dom Dziecka	0	3	1
Ogółem w roku:	**62**	**79**	**63**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z zasobów PCPR w Pile

Analizując dane z rocznych sprawozdań dotyczących napływu dzieci do pieczy zastępczej można zauważyć, że najwięcej dzieci umieszczonych po raz pierwszy rodzinach zastępczych było w 2022 roku, a najmniej w 2021.

Wiek dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Tabela nr 5 Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023

Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w wieku:	**Rok 2021 (stan na 31.12)**	**Rok 2022 (stan na 31.12.)**	**Rok 2023 (stan na 31.12.)**	**Łącznie:**
	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci
poniżej 1 roku	4	1	4	9
od 1 roku do 3 lat	27	57	32	116
4- 6 lat	32	74	38	144
7-13 lat	99	73	111	280
14-17 lat	66	56	91	213
18-24 lat	33	24	33	90
Ogółem:	**261**	**285**	**309**	**x**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z zasobów PCPR w Pile

Przedstawione powyżej dane za **lata 2021-2023** pokazują, że wśród dzieci, które przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej najwięcej jest ich w przedziale wiekowym 7-13 lat, a następnie w wieku 14-17 lat. Najmniej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczy jest w wieku poniżej 1 roku życia.

Tabela nr 6 Powody opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej dzieci w latach 2021-2023.

Powody opuszczenia w rodzinnej pieczy:	**Rok 2021 (stan na 31.12)**	**Rok 2022 (stan na 31.12.)**	**Rok 2023 (stan na 31.12.)**	**Łącznie:**
	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci:
Dzieci do 18 r.ż., które opuściły pieczę zastępczą w ciągu roku:	**68**	**47**	**22**	**137**
Powróciły do rodziny naturalnej:	25	17	10	**52**
Umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	26	18	3	**47**
Przekazane do adopcji	12	10	4	**26**
Umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej:	4	2	0	**8**
Umieszczone w domu pomocy społecznej:	1	0	0	**1**
Inny powód:	0	0	5	**5**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z zasobów PCPR w Pile

Analiza danych za lata 2020-2023 pokazuje, że najczęstszym powodem opuszczenia rodziny zastępczej przez dzieci do osiemnastego roku życia był powrót do rodziny biologicznej. Przez trzy lata do rodziców biologicznych z rodzinnej pieczy zastępczej powróciło 52 dzieci. Kolejnym powodem było umieszczenie dzieci w innej formie pieczy zastępczej. W latach 2020 – 2023 jedno dziecko zostało umieszczone w domu pomocy społecznej, a 26 dzieci zostało przysposobionych.

Tabela nr 7 Powody opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej osób pełnoletnich w latach 2021-2023.

Powody opuszczenia w rodzinnej pieczy:		**Rok 2021 (stan na 31.12)**	**Rok 2022 (stan na 31.12.)**	**Rok 2023 (stan na 31.12.)**	**Łącznie**
		Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
Osoby pełnoletnie, które opuściły rodzinę zastępczą w ciągu roku:		**22**	**15**	**18**	**55**
Usamodzielnione:	Powróciły do rodziny naturalnej, krewnych:	0	0	0	**0**
	Założyły własne gospodarstwo domowe	22	14	10	**46**
	Inne:	0	0	3	**3**
nieusamodzielnione		0	1	5	**6**
Liczba osób pełnoletnich, która opuściła pieczę zastępczą w latach 2021 - 2023					**61**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z zasobów PCPR w Pile

Analiza dane przedstawionych w powyższej tabeli wykazuje, że w latach 2021 – 2023 łączna liczba osób, które opuściło pieczę zastępczą wyniosła 61. Najwięcej osób pełnoletnich założyło własne gospodarstwo domowe – 46 osób. Niestety, nie usamodzielniło się w latach 2021 – 2023 sześć osób.

Rodzinny Dom Dziecka w Wysokiej Wielkiej

Jest zlokalizowany w domu jednorodzinnym stanowiącym własność prywatną. Zapewnia całodobową opiekę i wychowanie 11 wychowankom. Działa w oparciu o umowę z dnia 01.04.2020 r.

Ocena sytuacji dziecka

Jednym z ważniejszych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka. W przypadku dzieci poniżej 3 roku życia oceny dokonuje się nie rzadziej niż raz na kwartał, w przypadku dzieci powyżej 3 roku życia raz na 6 miesięcy. Po dokonaniu oceny formułowana jest opinia do sądu.

Czas pandemii

W roku 2021 ze względu na pandemię Covid19 oraz wewnętrznymi regulacjami dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie zespoły do spraw oceny sytuacji dziecka nie odbywały się w dotychczas przewidzianej formule. Jedynie w sytuacjach wyjątkowych i tego wymagających zespoły były powoływane i odbywały się w bezpośrednim kontakcie z zachowaniem wszelkich zasad bezpieczeństwa.

Praca psychologa w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pile

Rok 2021

- psycholog PCPR w Pile odbył **375** spotkań związanych z pracą z rodzinami zastępczymi oraz małoletnimi przebywającymi w pieczy zastępczej. Odbywanie się zaplanowanych spotkań było uzależnione od ograniczeń związanych z pandemią SARS-COV2.
- Ogółem psycholog odbył **156** spotkań z małoletnimi i pełnoletnimi umieszczonymi w pieczy zastępczej.
- Sporządzono **20 diagnoz psychofizycznych** małoletnich umieszczonych w pieczy zastępczej.
- Przeprowadzono badania psychologiczne rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych pod kątem ich motywacji i predyspozycji do sprawowania ww. funkcji, w wyniku których sporządzono:
  - 8 opinii psychologicznych rodzin zastępczych zawodowych,
  - 21 opinii psychologicznych rodzin zastępczych niezawodowych,
  - w sumie: **29 opinii psychologicznych rodzin zastępczych – 45 osób.**
- Przeprowadzono badania psychologiczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej celem określenia motywacji i predyspozycji do sprawowania ww. funkcji, w wyniku których sporządzono **31 opinii psychologicznych dla 45 kandydatów.**
- W sumie sporządzono **60 opinii psychologicznych dla 90 osób** pełniących funkcję rodziny zastępczej bądź będących kandydatami do tej funkcji.

Rok 2022

- psycholog PCPR w Pile odbył 386 spotkań związanych z pracą z rodzinami zastępczymi oraz małoletnimi przebywającymi w pieczy zastępczej.
- Psycholog odbył 309 spotkań w ramach poradnictwa psychologicznego, w tym 163 spotkania z małoletnimi i pełnoletnimi wychowankami umieszczonymi w pieczy zastępczej.
- Psycholog odbył **spotkania z 85 rodzinami zastępczymi** w ramach prowadzonego poradnictwa psychologicznego.
- Sporządzono 14 diagnoz psychofizycznych małoletnich umieszczonych w pieczy zastępczej.
- Przeprowadzono badania psychologiczne rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych pod kątem ich motywacji i predyspozycji do sprawowania ww. funkcji, w wyniku których sporządzono:
  - 1 opinię psychologiczną rodziny zastępczej zawodowej,
  - 8 opinii psychologicznych rodzin zastępczych niezawodowych,
  - w sumie: **9 opinii psychologicznych rodzin zastępczych – 16 osób.**
- Przeprowadzono badania psychologiczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej celem określenia motywacji i predyspozycji do sprawowania ww. funkcji, w wyniku których sporządzono **19 opinii psychologicznych dla 27 kandydatów.**
- W sumie sporządzono **28 opinii psychologicznych dla 43 osób pełniących funkcję rodziny zastępczej bądź będących kandydatami do tej funkcji.**

Rok 2023

- psycholog PCPR w Pile odbył 226 spotkań związanych z pracą z rodzinami zastępczymi oraz małoletnimi przebywającymi w pieczy zastępczej.
- Psycholog odbył 106 spotkań w ramach poradnictwa psychologicznego z rodzinami zastępczymi oraz z małoletnimi i pełnoletnimi wychowankami umieszczonymi w pieczy zastępczej.
- Sporządzono 3 diagnozy psychofizyczne małoletnich umieszczonych w pieczy zastępczej.
- Przeprowadzono badania psychologiczne rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych pod kątem ich motywacji i predyspozycji do sprawowania ww. funkcji, w wyniku których sporządzono:
  - 11 opinii psychologicznych rodzin zastępczych zawodowych,

- 24 opinie psychologiczne rodzin zastępczych niezawodowych,

- w sumie: 35 opinii psychologicznych rodzin zastępczych – 56 osób.

- Przeprowadzono badania psychologiczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej celem określenia motywacji i predyspozycji do sprawowania ww. funkcji, w wyniku których sporządzono **28 opinii psychologicznych dla 45 kandydatów.**
- W sumie sporządzono **63 opinie psychologiczne dla 101 osób pełniących funkcję rodziny zastępczej bądź będących kandydatami do tej funkcji.**

Współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile z innymi jednostkami działającymi na rzecz dobra dziecka i rodziny

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile współpracuje w realizacji swoich zadań między innymi z Sądem Rejonowym w Pile, Chodzieży, Złotowie. Współpracuje także z 9 ośrodkami pomocy społecznej funkcjonującymi na terenie Powiatu pilskiego w zakresie oceny sytuacji dziecka. Prowadzi indywidualne spotkania lub konsultacje z kuratorami zawodowymi i społecznymi. W ramach współpracy odbywały się cykliczne spotkania z asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi lub innymi specjalistami z OPS, z którymi pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej ściśle współpracują na bieżąco. PCPR organizuje spotkania z udziałem pracownika Wielkopolskiego Ośrodka Adopcyjnego.

Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Powiatu Pilskiego otrzymują wszechstronną pomoc i wsparcie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (koordynatora, pracownika socjalnego) oraz pomoc psychologiczną, prawną.

Zadaniem realizowanym przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej są szkolenia

Organizator systematycznie prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoli w/w kandydatów, a następnie zgodnie z ustawą dokonuje ich kwalifikacji.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie powiatu pilskiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo - wychowawcze, które realizują zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

1. **Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu socjalizacyjnego w Pile:**

Powstała w styczniu 2008 r., w wyniku przekształcenia Domu Dziecka w Kijaszkowie. Zajmuje drugie piętro budynku przy ul. Rydygiera 23 w Pile. Placówka dysponuje 14 miejscami dla dzieci i młodzieży powyżej 10 roku życia. Za zgodą Wojewody liczba ta może być większa w sytuacjach, kiedy wychowanek na podstawie orzeczenia sądu przebywa w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym. Liczba dzieci w ciągu roku jest zmienna, co wynika zazwyczaj z opuszczenia placówki przez pełnoletnich wychowanków i umieszczania w niej nowych dzieci.

2. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu rodzinnego w Osieku n/Notecią:

Jest zlokalizowana w domu jednorodzinnym stanowiącym własność prywatną. Placówka zapewnia całodobową opiekę i wychowanie 8 wychowankom.

POW – typu rodzinnego przed wprowadzeniem przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej funkcjonowała jako Rodzinny Dom Dziecka. W dniu 1 stycznia 2012 r. RDD został przekształcony w POW – typu rodzinnego. Placówka przeznaczona jest dla maksymalnie 8 dzieci, za zgodą Wojewody w placówce może przebywać więcej dzieci, jeżeli jest konieczność umieszczenia rodzeństwa.

Podsumowanie:

Łączna liczba miejsc w placówkach opiekuńczo- wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu pilskiego wynosi 22 (14 miejsc w POW w Pile i 8 miejsc w POW - typu rodzinnego w Osieku n/Notecią) i jest zbyt mała w stosunku do potrzeb powiatu. W chwili obecnej korzystamy z usług placówek spoza terenu powiatu pilskiego, co nie tylko generuje wysokie koszty dla budżetu powiatu ale również wpływa na brak możliwości częstych kontaktów dzieci z rodziną biologiczną. Dzieci umieszczone są w instytucjonalnej pieczy zastępczej z powiatu pilskiego w powiecie pilskim jak również na terenie całego kraju. Są to dzieci umieszczone w placówkach typu socjalizacyjnego, terapeutycznego, interwencyjnego oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych.

Mimo działań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w kwestii deinstytucjonalizacji, umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych jest konieczne z uwagi na brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Taka sytuacja trwa już od wielu lat

i występuje na terenie całego kraju. Jest to poważny problem, z którymi powiaty w tym również Powiat Pilski nadal się zmagają.

4. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

MOCNE I SŁABE STRONY

- zaplecze w postaci jednostek pomocy społecznej i pieczy zastępczej (PCPR, w tym zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności, OPS),

- funkcjonowanie Rodzinnego Domu Dziecka,

- funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego,

- funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,

- organizowanie szkoleń doskonalących dla rodzin zastępczych i szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze,

- wykwalifikowana i doświadczona kadra realizująca zadania polityki społecznej,

- promowanie idei rodzicielstwa zastępczego - udzielenie wsparcia i pomocy samodzielnym wychowankom pieczy zastępczej, włączanie ich do udziału w programach unijnych doskonalących umiejętności zawodowe i społeczne,

- zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,

- stała, efektywna współpraca z sądami, policją, OPS i ośrodkiem adopcyjnymi,

- znajomość lokalnych potrzeb w zakresie pomoc społecznej,

- udział w cyklicznych szkoleniach dla pracowników pieczy zastępczej organizowanych przez firmy zewnętrzne,

- wsparcie psychologiczne i prawne dla mieszkańców powiatu oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych,

- zbyt mała liczba funkcjonujących rodzin pieczy zastępczej,

- zbyt mała liczba rodzinnych domów dziecka,

- brak wystarczającej liczby mieszkań dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej,

- brak propozycji pracy dla młodzieży usamodzielniającej się,

- niewielka liczba wolontariuszy do pracy w pieczy rodzinnej,

- występowanie patologii społecznej (alkoholizmu, przestępczości, syndromu wyuczonej bezradności, bierności),

- zbyt mała liczba specjalistów psychiatrii dzieci i młodzieży w publicznych placówkach zdrowia,

- długotrwałe uzależnienie rodzin od świadczeń pomocy społecznej,

- brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych,

SZANSE I ZAGROŻENIA

- działania promujące rodzinną pieczę zastępczą, pozyskiwanie kandydatów na rodzinę zastępczą,

- pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego,

- dostęp do środków unijnych,

- dodatek wychowawczy dla dzieci w pieczy zastępczej,

- udział w programach i projektach organizowanych przez MRiPS,

- współpraca z ośrodkiem adopcyjnym,

- praca z rodziną biologiczną podejmowana we współpracy z instytucjami i urzędami działającymi na rzecz dziecka i rodziny,

- małe zainteresowanie kandydatów do utworzenia rodziny zastępczej szczególnie rodziny zastępczej zawodowej,

- problemy wychowawcze w pieczy zastępczej,

- wypalenie zawodowe rodzin zastępczych,

- ograniczone środki finansowe na realizację zadań w obszarach pomocy społecznej, edukacji, rynku pracy, ochrony zdrowia,

- brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny,

- powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do patologicznego środowiska rodzinnego,

- brak odpowiednich wzorców wsparcia w rodzinie i ze strony środowiska.

5. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026

Głównym celem Programu jest rozwój pieczy zastępczej w powiecie pilskim, co obejmuje stworzenie kompleksowej sieci wsparcia dla obecnych rodzin zastępczych oraz osób współpracujących z nimi. Dodatkowo, program ma na celu promowanie rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskania nowych kandydatów do pełnienia roli rodzin zastępczych.

Szczególny nacisk kładzie się na stworzenie rodzin zastępczych o niezawodowej strukturze, które w ciągu 3 lat mogą ewoluować w kierunku profesjonalizacji jako rodziny zastępcze zawodowe.

CEL GŁÓWNY POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2024-2026

Rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Rozwój i upowszechnianie rodzinnych form pieczy zastępczej

2. Wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

3. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

4. Prowadzenie instytucjonalnej pieczy zastępczej

5. Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego

Kierunki działań

1.1. Rozwój i promocja rodzinnej pieczy zastępczej

Organizacja kampanii społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.

Inicjowanie działań mających na celu integrację różnych form rodzinnej pieczy zastępczej.

Prowadzenie rekrutacji i szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz rodzin wspierających.

Zwiększanie liczby rodzin zastępczych, ze szczególnym naciskiem na tworzenie rodzin pogotowia z możliwością ewolucji w profesjonalne rodziny zastępcze po 3 latach.

Utrzymywanie rejestru osób kwalifikowanych do różnych form pieczy zastępczej.

Współpraca z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi dla rozwoju rodzicielstwa zastępczego.

Współpraca z sądem w zakresie rodzicielstwa zastępczego.

2.1. Wsparcie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą

Organizacja szkoleń dla podnoszenia jakości opieki w rodzinach zastępczych.

Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (prawnego, rodzinno-psychologicznego) dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach.

Udzielanie wsparcia specjalistycznego, takiego jak wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, prawne i socjalne.

Wspieranie rodzin zastępczych poprzez wolontariat.

Organizacja wsparcia wolontariuszy dla dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z trudnościami szkolnymi.

Koordynacja rodzinnej pieczy zastępczej.

Organizacja grup wsparcia oraz warsztatów dla podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców zastępczych.

Działania przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu pracowników opieki zastępczej.

Szkolenia dla pracowników opieki społecznej podnoszące kwalifikacje w obszarze pieczy zastępczej.

Zapewnienie świadczeń przewidzianych dla rodzin zastępczych zgodnie z przepisami prawa.

Ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych.

3.1. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków

Opracowanie i realizacja programów usamodzielniania.

Wspieranie pełnoletnich wychowanków z terenu powiatu.

Nadzór nad mieszkaniami chronionymi dla usamodzielniających się wychowanków lub pomoc w zdobyciu mieszkania z zasobów gminy.

Pomoc w poszukiwaniu pracy, wsparcie finansowe i rzeczowe.

Motywowanie i wsparcie w zdobywaniu kwalifikacji zawodowych.

4.1. Prowadzenie instytucjonalnej pieczy zastępczej

1. Współpraca PCPR z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

2. Działania zmierzające do przejścia od opieki instytucjonalnej do rodzinnej.

3. Wsparcie pełnoletnich wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych w procesie usamodzielnienia.

4.2. Utworzenie placówki specjalistyczno - terapeutycznej

Deinstystucjonalizacja pieczy zastępczej nie zabezpiecza wszystkich dzieci w rodzinach zastępczych oraz w Rodzinnym Domu Dziecka. Istnieje konieczność tworzenia Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych, które mogą być prowadzone zarówno przez powiat jaki podmioty, którym można to zadanie zlecić na podstawie art. 190 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Istnieje wiele powodów, dla tworzenia nowych placówek opiekuńczo – wychowawczych. Jednym z nich jest niewystarczająca ilość kandydatów na rodziny zastępcze dla dzieci, które są kierowane na podstawie orzeczeń sądu do pieczy zastępczej. Dzieci z niepełnosprawnością wymagają specjalistycznej opieki, która jest możliwa do zapewnienia w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przez wysoko wykwalifikowanych specjalistów.

5.1. Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego

Wsparcie biologicznych rodziców poprzez oferowanie konsultacji indywidualnych oraz poradnictwo specjalistyczne.

Współpraca z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Praca nad rozwojem więzi dzieci w pieczy zastępczej z ich biologicznymi rodzicami.

Pomoc w ułatwieniu kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z ich biologicznymi rodzicami.

6. Limit planowanych nowych rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie. Ustawa nie określa ani maksimum ani minimum nowych rodzin zawodowych. Ustalony limit należy dostosować do potrzeb powiatu w zakresie sprawowanej pieczy zastępczej. W oparciu o analizę danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej oraz zdiagnozowanych

potrzeb i zagrożeń w środowiskach rodzin naturalnych uwzględniając możliwości finansowe powiatu, ustala się następujący limit rodzin zastępczych zawodowych (w tym rodzinnych domów dziecka).

Tabela nr 8 Limit planowanych nowych rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026.

Rok	2024	2025	2026
Limit rodzin zastępczych zawodowych/ rodzinnych domów dziecka	1	1	1

Wskazane w powyższej tabeli zakładane limity rodzin zastępczych zawodowych dotyczą prognozowanej liczby umów, w tym także umów zawieranych z funkcjonującymi rodzinami zastępczymi niezawodowymi spełniające ustawowe warunki do pełnienia roli rodziny zastępczej zawodowej.

7. Realizatorzy i beneficjenci Programu w realizacji działań:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile,

- Starostwo Powiatowe w Pile,

- rodziny zastępcze,

- rodziny pomocowe,

- placówki opiekuńczo-wychowawcze,

- policja,

- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej,

- sąd i kuratorzy sądowi,

- organizacje pozarządowe,

- kościoły i związki wyznaniowe,

- instytucje oświaty i kultury.

Program skierowany jest bezpośrednio do dzieci, rodzin i osób wchodzących w skład zespołów zadaniowych w szczególności:

- dzieci przebywających w pieczy zastępczej,

- rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka,

- rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,

- usamodzielnianych wychowanków,

- kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka,

- kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,

- rodzin pomocowych sprawujących tymczasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców,

- kierownictwa i wychowawców placówek opiekuńczo–wychowawczych.,
- Pracowników PCPR w Pile.

8. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań wynikających z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 będą środki finansowe pochodzące:

- z budżetu powiatu pilskiego,

- z budżetu Państwa (Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej),

- z budżetów samorządów gminnych,

- z budżetu samorządu wojewódzkiego,

- z odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy,

- ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,

- z innych źródeł (od podmiotów/parterów działań).

9. Monitoring i ewaluacja Programu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile jako koordynator Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 zobowiązane jest do prowadzenia monitoringu jego realizacji. Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie sporządzanej

sprawozdawczości z wykonanych zadań oraz analizy zbieranych informacji na temat realizacji założonych kierunków działań ujętych w Programie. W szczególności odbywać się będzie poprzez ocenę nowych wyzwań i zagrożeń, uaktualnianie programu w odpowiedzi na potrzeby społeczne, coroczne raportowanie i ocenę realizacji działań z założonymi celami. Monitoring realizacji Programu będzie opierać się na analizie wskaźnikowej. Wskaźniki realizacji zadań mają charakter jakościowy i bezpośrednio odnoszą się do oczekiwanych efektów zadań. Program będzie podlegał ewaluacji i będzie modyfikowany w zależności od pojawiających się potrzeb oraz obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, w oparciu o:

- wypowiedzi ustne partnerów i beneficjentów programu,

- plany pomocy dziecku,

- spotkania dzieci z rodzicami biologicznymi,

- indywidualne programy usamodzielnienia,

- ocena sytuacji dziecka,

- wydane decyzje administracyjne dotyczące przyznanych świadczeń,

- analizę sprawozdań i materiałów własnych PCPR.

Wskaźnikami realizacji Programu będą następujące dane:

- liczba kandydatów na rodzinę zastępczą,

- liczba specjalistycznych porad udzielonych rodzinom zastępczym, rodzicom biologicznym,
- liczba specjalistycznej pomocy dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,

- liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów dla rodzin zastępczych,

- liczba utworzonych rodzin zastępczych,

- liczba działań promujących ideę rodzicielstwa zastępczego,

- liczba szkoleń/ warsztatów dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, zakres, udzielonej pomocy na usamodzielnienie

- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile będzie przekładał Radzie Powiatu w Pile roczne sprawozdania z realizacji Programu, które będą stanowić integralną cześć rocznego sprawozdania z działalności Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Podsumowanie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pilskim na lata 2024- 2026 wyznacza kierunki działań, które zmierzają do wzmocnienia systemu pieczy zastępczej. Nadrzędnym celem wszystkich działań ukazanych w Programie jest zapewnienie dzieciom tymczasowej opieki i wychowania w pieczy zastępczej. Program ma za zadanie ukierunkować i usystematyzować działania podejmowane na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych, ma posłużyć do osiągnięcia głównego celu, jakim jest rozbudowanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym ukierunkowaniem na pieczę rodzinną. Istotne jest też wsparcie udzielane funkcjonującym i nowo powstającym rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka czy placówkom. Takie działania stanowią gwarancję bezpiecznego ich funkcjonowania, a osobom potrzebującym wsparcia dają poczucie bezpieczeństwa i zaopiekowania. Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.